

SVEA HOVRÄTT
Mark- och miljööverdomstolen
Rotel 060301

DOM
2020-01-31
Stockholm

Mål nr
M 6697-18 och M 6699-18

ÖVERKLAGADE AVGÖRANDE

Nacka tingsrätts, mark- och miljödomstolen, domar 2018-06-14 i mål nr M 2031-18 och M 2034-18, se bilaga A och B

PARTER

Klagande

M 6697-18

1. LO

M 6699-18

2. FO

Ombud för 1 och 2: Nordström Advokater AB

Motparter (M 6697-18 och M 6699-18)

1. Länsstyrelsen i Uppsala län

2. Miljö- och byggnadsnämnden i Enköpings kommun

SAKEN

M 6697-18

Dispens från strandskydd på fastigheten XX i Enköpings kommun

M 6699-18

Dispens från strandskydd på fastigheten YY i Enköpings kommun

MARK- OCH MILJÖÖVERDOMSTOLENS DOMSLUT

Mark- och miljööverdomstolen avslår överklagandena.

Dok.Id 1529356

Postadress
Box 2290
103 17 Stockholm

Besöksadress
Birger Jarls Torg 16

Telefon
08-561 670 00
08-561 675 50

E-post: svea.avd6@dom.se
www.svea.se

Telefax

Expeditionstid
måndag – fredag
09:00–16:30

BAKGRUND

Miljö- och byggnadsnämnden i Enköpings kommun (nämnden) beslutade den 29 respektive 30 juni 2017 att ge strandskyddsdispens på fastigheterna XX och YY i Enköpings kommun. Fastigheterna gränsar till varandra. Länsstyrelsen i Uppsala län (länsstyrelsen) beslutade att pröva de beviljade dispenserna och upphävde därefter den 1 mars 2018 nämndens båda beslut att ge strandskyddsdispens. Mark- och miljödomstolen avslag sedan i domar den 14 juni 2018 klagandenas överklagande och avvisade ett överklagande från nämnden. Mark- och miljödomstolens domar har överklagats till Mark- och miljööverdomstolen. Mark- och miljööverdomstolen har beslutat att målen ska handläggas gemensamt.

YRKANDEN M.M. I MARK- OCH MILJÖÖVERDOMSTOLEN

LO och **FO** har yrkat att Mark- och miljööverdomstolen ska fastställa nämndens beslut den 29 respektive 30 juni 2017 att ge strandskydds-dispens. De har vidare begärt ersättning för sina rättegångskostnader från staten genom Länsstyrelsen i Uppsala län.

Till stöd för sin talan har de utöver vad de anfört i underinstansen sammanfattningsvis tillagt följande:

Kommunen har i översiktsplanen beaktat vissa av erinringarna från länsstyrelsen. Om översiktsplanen ska frångås i detta fall bör det i vart fall åligga länsstyrelsen att ange varför området inte uppfyller kriterierna i 7 kap. 18 e § miljöbalken. Det är generellt gällande för Sveriges landsbygd att arbetstillfällena i de agrara och skogliga näringarna kraftigt minskat och minskar på grund av teknikutveckling. För att bevara förutsättningarna för ett boende på landsbygden är det en självklarhet att det krävs visst underlag av boende för att upprätthålla infrastrukturen och för detta boende krävs attraktiva tomter. Det utpekade LIS-området omfattar fyra planerade bostadsbyggnader och att dessa fyra nya bostadshus får en betydelse för utvecklingen i trakten får anses vara uppenbart. Man torde kunna dra slutsatsen att kommunen i sitt beslut om att utpeka det aktuella området som ett LIS-område särskilt beaktat att området varit

ianspråktaget för bebyggelse i LIS-områdets direkta närhet samt att den aktuella marken hävdats som tomtmark. Området för de två ansökningarna är tomtmark och är ianspråktaget och fastighetsbildat för bostadsändamål. Skäl för dispens föreligger enligt 7 kap. 18 c § 1 miljöbalken. Klagandena har ett stort eget intresse att få bebygga tomterna och ett stort ekonomiskt värde kan då realiseras. Det är inte proportionellt att avslå dispensansökningarna med hänsyn till det ringa allmänna intresse som föreligger.

Målets juridiska komplexitet och stora betydelse för klagandena utgör med stöd av NJA 2017 s. 503 skäl för att tillerkänna klagandena ersättning för rättegångskostnader om de vinner strandskyddsmålet mot företrädare för allmänt intresse, Länsstyrelsen i Uppsala län.

Länsstyrelsen har motsatt sig ändring av mark- och miljödomstolens dom.

Nämnden har vidhållit sina beslut att ge dispens och anför att strandskyddsdispens för de sökta åtgärderna är nödvändigt för att genomföra intentionerna för bebyggelseutvecklingen i den del av kommunen som är redovisade i kommunens översiktsplan.

MARK- OCH MILJÖÖVERDOMSTOLENS DOMSKÄL

Mark- och miljööverdomstolen har hållit sammanträde och syn på platsen.

De aktuella fastigheterna ligger vid Mälaren och inom ett område med utökat strandskydd om 300 meter på land. Fastigheterna är placerade inom ett område som är utpekad som LIS-område i Enköpings kommuns översiktsplan 2030 som antogs av kommunfullmäktige den 13 maj 2014. De aktuella fastigheterna ligger också inom ett område som är utpekad som riksintresse för friluftslivet enligt 3 kap. 6 § miljöbalken. Fastigheterna omfattas även av de särskilda hushållningsbestämmelserna i 4 kap. miljöbalken med hänsyn till de natur- och kulturvärden som finns i området. I området Mälaren med öar och strandområden ska enligt 4 kap. 2 § miljöbalken turismens och friluftslivets, främst det rörliga friluftslivets, intressen särskilt beaktas vid ingrepp i miljön.

I översiktsplanen (s. 30) anges bl.a. följande om LIS-områden i kommunen:

”För riksintressen för friluftslivet spelar allmänhetens tillgänglighet till områdena en avgörande roll. Privatisering och ianspråktagande av till exempel vandringsstigar eller strandområden kan ge påtaglig skada på dessa områden. För att få dispens för strandskyddet i ett LIS-område krävs att bebyggelsen är så begränsad att den inte påtagligt skadar ett riksintresse eller strider mot strandskyddets syfte. Det ska alltid finnas fri passage till vattnet i samtliga utpekade områden som möjliggör för allmänhetens tillgänglighet. /.../ För de LIS-områden som ligger inom Mälarens riksintresse gäller för dispens att bebyggelsen är så begränsad att den inte påtagligt skadar riksintresset eller strider mot strandskyddets syfte. Det ska alltid finnas fri passage till vattnet i samtliga utpekade områden utifrån djur- och växtlivets förutsättningar och behov.”

Vidare anges följande:

”Bostadsbebyggelse kan bidra till landsbygdsutveckling genom att ett ökat antal boende i ett område ökar underlaget för lokal service, kollektivtrafik och annan infrastruktur. En sådan utveckling gynnar såväl boende som besökare i området.”

I översiktsplanens avsnitt om det aktuella området vid Hjulstabron anges: (s. 33)

”Fler boende på och intill Märsön ger ett ökat underlag för den service som finns på ön och bidrar därmed till landsbygdsutveckling. Kompletterande bostadsbebyggelse ger även ett ökat underlag för kollektivtrafiken mellan Enköping och Strängnäs vilket skulle kunna bidra till en bättre förbindelse kommunerna emellan.”

Mark- och miljööverdomstolens bedömning

När det först gäller klagandenas påstående att området redan är ianspråktaget delar Mark- och miljööverdomstolen den bedömning som mark- och miljödomstolen och länsstyrelsen har gjort att det aktuella området inte har tagits i anspråk på ett sätt som gör att det saknar betydelse för strandskyddets syften. Det föreligger således inte något sådant särskilt skäl för strandskyddsdispens enligt 7 kap. 18 c § 1 miljöbalken.

Mark- och miljööverdomstolen har därefter att bedöma om skäl föreligger för strandskyddsdispens med hänsyn till reglerna om områden för landsbygdsutveckling i strandnära lägen enligt 7 kap. 18 d-e §§ miljöbalken (LIS) och då särskilt med beaktande av att området ligger vid Mälaren.

Mark- och miljööverdomstolen konstaterar att de formuleringar som finns i översiktsplanen angående LIS-områden är delvis generella och rör samtliga utpekade områden i kommunen. Angående det aktuella området vid Hjulstabron anges dock särskilt att bebyggelse i området ger ett ökat underlag för den service som finns på Märsön och för kollektivtrafiken mellan Enköping och Strängnäs. Det aktuella området är av begränsad storlek och består av ett antal befintliga bebyggda tomter och ett centralt obebyggt område. Vidare framkom vid sammanträdet och synen genom de uppgifter som kommunekologen AL lämnade att området för de aktuella dispenserna har tämligen ordinär natur utöver vissa särskilt utpekade naturvärden så som ett antal ekar och mistelbärande träd. Även om utredningen och redogörelsen i översiktsplanen är något knapphändig bedömer Mark- och miljööverdomstolen att området i sig uppfyller kriterierna för ett LIS-område.

En förutsättning för att dispens ska kunna ges är även att det finns särskilda skäl. För uppförande av enstaka en- eller tvåbostadshus inom ett LIS-område får då beaktas om huset eller husen avses att uppföras i anslutning till ett befintligt bostadshus (7 kap. 18 d § miljöbalken). Utifrån tomternas centrala läge i det redan bebyggda utpekade LIS-området får det anses föreligga en sådan situation i detta fall.

En ytterligare förutsättning för dispens är att de ansökta åtgärdernas placering och tomtplatsområdets bestämning måste vara förenliga med strandskyddets syften (7 kap. 13 och 26 §§ miljöbalken). Av betydelse för prövningen är också att de aktuella tomterna ligger inom sådana områden som avses i 3 kap. 6 § och 4 kap. 2 § miljöbalken.

Enligt domstolens bedömning kommer de aktuella byggnaderna inte att placeras med tillräckligt beaktande av naturvärdena på platsen, framför allt i förhållande till de ekar och mistelbärande träd som finns där. Placeringen av byggnationen i tomtplatsavgränsningarnas sydligaste delar kan också medföra att den allemansrättsliga tillgängligheten och den fria passagen till vattenområdet på fastigheten XX begränsas. De ansökta dispenserna är därmed inte förenliga med strandskyddets syften. Klagandenas överklaganden ska därför avslås.

Klagandena har yrkat att de ska tillerkännas rättegångskostnader om de vinner målet. Med hänsyn till utgången i målet är klagandena inte att se som vinnande. Det finns dessutom inte heller lagliga förutsättningar att i denna typ av mål tillerkänna ersättning för rättegångskostnader.

Klagandena har också anfört att såväl frågan om vad som är att bedöma som LIS-område och vilken utredning som krävs för detta som frågan om rättegångskostnader är frågor av sådan dignitet att möjlighet bör ges för att de prövas av Högsta domstolen. I mål enligt miljöbalken som har överklagats till mark- och miljödomstolen är det enligt lagen (2010:921) om mark- och miljödomstolar inte möjligt för Mark- och miljööverdomstolen att tillåta att domen överklagas till Högsta domstolen.

Avgörandet får enligt 5 kap. 5 § lagen om mark- och miljödomstolar inte överklagas.

I avgörandet har deltagit hovrättsråden Lars Borg och Roger Wikström, referent, tekniska rådet Inger Holmqvist samt tf. hovrättsassessorn Liisa Seim Sehr.

Föredragande har varit David Sandberg.

NACKA TINGSRÄTT
Mark- och miljödomstolen

DOM
2018-06-14
meddelad i
Nacka strand

Mål nr M 2031-18

PARTER

Klagande

1. Miljö- och byggnadsnämnden i Enköpings kommun

2. KO

3. LO

Motpart

Miljö- och byggnadsnämnden i Enköpings kommun
745 80 Enköping

ÖVERKLAGAT BESLUT

Länsstyrelsen i Uppsala läns beslut den 1 mars 2018 i ärende nr 526-8282-17, se bilaga 1

SAKEN

Dispens från strandskydd på fastigheten Enköping XX

DOMSLUT

1. Mark- och miljödomstolen avvisar miljö- och byggnadsnämnden i Enköpings kommuns överklagande.
 2. Mark- och miljödomstolen avslår överklagandena i övrigt.
-

Dok.Id 544808

Postadress	Besöksadress	Telefon	Telefax	Expeditionstid
Box 1104 131 26 Nacka strand	Augustendalsvägen 20	08-561 656 30 E-post: mmd.nacka.avdelning3@dom.se www.nackatingsratt.domstol.se	08-561 657 99	måndag – fredag 08:00–16:30

BAKGRUND

Länsstyrelsen i Uppsala län (länsstyrelsen) beslutade den 1 mars 2018 att upphäva miljö- och byggnadsnämnden i Enköpings kommun (nämnden) beslut att ge strandskyddsdispens på fastigheten XX i Enköpings kommun.

Länsstyrelsens beslut har överklagats av KO, LO och nämnden till mark- och miljödomstolen.

YRKANDEN M.M.

KO och LO har yrkat att mark- och miljödomstolen ska fastställa nämndens beslut från den 29 juni 2017 avseende strandskyddsdispens. De har också yrkat att mark- och miljödomstolen prövar det enskilda fallet för att avgöra huruvida den tilltänkta platsen för en åtgärd uppfyller kriterierna för ett LIS-område samt huruvida de kriterier som uppställs enligt miljöbalkens bestämmelser för strandskyddsdispens uppfylls. Till stöd för sin talan har de anfört i huvudsak följande.

Regleringen avseende landsbygdsutveckling i strandnära lägen (LIS) infördes för att främja landsbygdsutvecklingen. Av förarbetena framgår att LIS-reglerna syftar till anpassa strandskyddet till lokala förhållanden och att det är kommunen som ytterst har att avgöra om ett område är lämpligt som LIS-område. Länsstyrelsens beslut att upphäva strandskyddsdispensen innebär att kommunen fråntas sin rätt att avgöra var satsningar för främjandet av verksamhet på landsbygden ska ske vilket inte är förenligt med intentionerna bakom den aktuella regleringen. Länsstyrelsens anmärkningar på Enköpings kommuns beskrivning av aktuellt LIS-område i översiktsplanen kan inte ligga till grund för upphävandet av ett meddelat dispensbeslut eftersom översiktsplanen endast har en vägledande funktion vid dispensprövningen.

I aktuellt fall har kommunen i översiktsplanen pekat ut området där den aktuella fastigheten XX ligger som LIS-område. Som framgår av situationsplanen avser ansökt dispens ett enstaka bostadshus för permanent boende med garage cirka

25 meter från befintliga bostadshus på WW och ZZ i Enköpings kommun varför ansökan uppfyller kravet om att huset ska placeras i anslutning till befintligt bostadshus. Föreslagen bebyggelse på aktuell fastighet i LIS-område bör således beviljas dispens från strandskyddet då kravet om särskilda skäl i 7 kap. 18 d § miljöbalken är uppfyllt.

Som framgår av situationsplanen kommer det enbostadshus med garage som de avser att uppföra, placeras på en idag klippt gräsyta cirka 75 meter från strandlinjen. Etableringen kommer därmed inte att påverka växt- och djurlivet negativt. I linje med strandskyddets syften kommer således goda livsvillkor för djur- och växtliv bevaras. Det går en mindre tillfartsväg med servitut över fastigheterna WW och XX till fastigheten ZZ. Vägen med servitut var ursprungligen avsedd att tillförsäkra ägarna av ZZ tillträde till sin fastighet men vägen passerar även XX mellan platsen för det planerade enbostadshuset och strandlinjen.

Att enbostadshuset placeras cirka 75 meter från strandlinje och norr om den väg med servitut som går över fastigheten säkerställer även allmänhetens fortsatta tillträde till fastigheten. Den väg som de samt ägaren till YY har föreslagit ska anläggas över fastigheterna YY och XX, kommer att ge en mer naturlig åtkomst till strandlinjen på XX utan att allmänheten behöver känna att de inkräktar på hemfridzonen på WW. Placeringen av huset norr om befintlig väg med ett avstånd om 75 meter till strandlinjen tillsammans med den ytterligare väg som föreslås kommer långsiktigt att trygga förhållandena för allemansrättslig tillgång till strandlinjen. Etableringen uppfyller således även kraven i 7 kap. 18 e § miljöbalken.

I aktuellt fall har Enköpings kommun i översiktsplanen antagen den 13 maj 2014 pekat ut området Enköpings-Näs Hjulstabro, där den i målet aktuella fastigheten ligger, som LIS-område. Enköpings kommun har således bedömt att området är lämpligt för utveckling av landsbygden, har liten betydelse för att tillgodose strandskyddets syften samt är av ett sådant slag och har så begränsad omfattning att

strandskyddets syften fortfarande tillgodoses långsiktigt och således uppfyller de krav som framgår av 7 kap. 18 § p 4 miljöbalken.

Av översiktsplanen framgår att det aktuella området består av ett antal bebyggda tomter samt ett centralt beläget obebyggt område som skulle kunna vara intressant för kompletterande bostadsbebyggelse. Enligt översiktsplanen skulle nya bostäder i detta läge knyta an till den befintliga bebyggelsen i närområdet samt till den fritidsbebyggelse på Märsön som löpande omvandlas till permanentboende. Enköpings kommun konstaterar att fler boende på och intill Märsön ger ökat underlag för den service som finns på ön och bidrar till landsbygdsutvecklingen samt ökat underlag för kollektivtrafiken mellan Enköping och Strängnäs vilket bidrar till bättre förbindelser mellan kommunerna.

Mot bakgrund av att aktuell fastighet den 29 juni 2017 meddelades strandskyddsdispens har Enköpings kommun bedömt att ett nytt enbostadshus med garage på fastigheten knyter an till befintlig bebyggelse och uppfyller förutsättningarna vad gäller att erbjuda sjökontakt för allmänheten, inte påtagligt skadar riksintresse för kulturmiljö, inte strider mot strandskyddets syften utan långsiktigt säkrar fri passage för djur- och växtliv samt allmänheten.

Av länsstyrelsens beslut framgår bland annat att länsstyrelsen anser att det bör utvecklas hur aktuellt LIS-område bidrar till utvecklingen av landsbygden samt hur området förhåller sig till strandskyddets syften. Förutom de skäl som redan nämnts ovan så medför ett nytt bostadshus en förtätning i området vilket helt naturligt bidrar till ökad ekonomisk aktivitet i aktuellt landsbygdsområde. LIS-området Enköpings-Näs Hjulstabro ligger cirka 500 meter från en kiosk och ett café på Märsön samt 6,5 kilometer från lanthandeln Aspö Handel. Ett ökat antal bostäder och bosatta i LIS-området bidrar naturligt till att dessa kommunala och privata verksamheter kan fortsätta verka och bidra till landsbygdens utveckling. Vidare ökar underlaget för engagemang i bygdens föreningsliv som idag bland annat består av en bygdegårdsförening, en ryttarförening och ett föräldrakooperativ.

Av kommunekologens yttrande i det aktuella ärendet framgår bland annat att inga särskilda naturvärden i markfloran identifierats på fastigheten XX vid fältbesök utan markfloran bedöms som trivial och ordinär för extensivt betad mark. Det konstateras också i utlåtandet att någon särskild naturinventering vid tidigare detaljplaneärende för aktuellt markområde inte bedömts nödvändigt. Det framgår inte heller i yttrandet någonting om att ett uppförande av ett enbostadshus med garage skulle ha några negativa konsekvenser för strandskyddets naturvårdssyfte.

Nämnden har också överklagat länsstyrelsens beslut och har yrkat att mark- och miljödomstolen undanröjer länsstyrelsens beslut och fastställer nämndens. Till stöd för yrkandet har anförts i huvudsak följande. Nämnden har bedömt att strandskyddsdispens kan ges för den aktuella åtgärden. Området är utpekad som LIS-område i kommunens översiktsplan. Nämnden anser att strandskyddsdispens för de sökta åtgärderna är nödvändigt för att genomföra intentionerna för bebyggelseutvecklingen i den del av kommunen som är redovisat i kommunens översiktsplan.

Länsstyrelsen har beretts möjlighet att yttra sig över överklagandena och har anført att de inte har något ytterligare att anföra utöver det som står i länsstyrelsens beslut den 1 mars 2018.

DOMSKÄL

Klagorätt

I rättspraxis har ett beslut av en länsstyrelse att upphäva en kommunal nämnds beslut att ge strandskyddsdispens inte ansetts gå emot de allmänna intressen som kommunen har att företräda. Klagorätt föreligger därför inte för den kommunala nämnden (se t.ex. rättsfallet MÖD 2008:33). Mark- och miljödomstolen finner inte skäl att göra någon annan bedömning i detta fall. Miljö- och byggnadsnämnden i Enköpings kommuns överklagande av länsstyrelsens beslut ska därför avvisas.

Inledning

I det fall som nu ska bedömas har kommunen pekat ut det aktuella området som fastigheten XX ingår i som ett LIS-område i översiktsplanen. Länsstyrelsen har i granskningsyttrandet invänt mot utpekandet och har bl.a. anfört att utpekandet har skett på en alltför översiktlig nivå.

Den aktuella fastigheten ligger vid Mälaren och utökat strandskydd om 300 meter råder på land och inom 100 meter i vatten. Fastigheten är placerad inom ett område som är utpekad som LIS-område (område 1, Enköpings-Näs, Hjulstabron) i Enköpings kommuns översiktsplan från 2014. I översiktsplanen beskrivs kommunens LIS-områden på sid 29-39. LIS-området Enköpings-Näs, Hjulstabron beskrivs i översiktsplanen som ett område bestående av ett antal bebyggda tomter samt ett centralt beläget obebyggt område som skulle kunna vara intressant för kompletterande bostadsbebyggelse. Det anges att LIS-området Enköpings-Näs, Hjulstabron skulle kunna knyta an till den befintliga bebyggelsen i närområdet samt ge ett utökat underlag för befintlig service på närliggande Märsön och därmed bidra till en utveckling av landsbygden. Vidare framgår att området ingår i riksintresset Mälaren med öar och stränder, där helhetsmiljön med natur- och kulturmiljövärden är viktiga och särskilt utpekad är att turismens och friluftslivets intressen ska beaktas. För dispens gäller att bebyggelsen är så begränsad att den inte påtagligt skadar riksintresse eller strider mot strandskyddets syfte. Det ska alltid finnas fri passage till vattnet för såväl djur- och växtliv som allmänhetens tillgång till stranden.

Länsstyrelsen skrev i sitt granskningsyttrande över Enköpings översiktsplan den 31 oktober 2013 (dnr: 401-4768-13) följande på s. 4; *Länsstyrelsen ser positivt på kommunens vilja att möjliggöra och bidra till utveckling av turism och friluftsliv i anslutning till Mälaren. Länsstyrelsen anser att det av översiktsplanen inte framgår på vilket sätt och i vilken utsträckning bostäder inom de föreslagna LIS-områdena kan förväntas bidra till landsbygdsutvecklingen. Länsstyrelsen anser att frågan om hur bostäderna kan förväntas bidra till landsbygdsutvecklingen behöver klargöras i kommande detaljplanering och dispensgivning. Länsstyrelsen anser att*

översiktsplanens beskrivning av hur de föreslagna LIS-områdena förhåller sig till strandskyddets syften bör utvecklas för att underlätta efterföljande prövningar.

Materiella utgångspunkter

För att få uppföra byggnader och anläggningar inom strandskyddat område krävs dispens. Vad som utgör särskilda skäl för dispens framgår av 7 kap. 18 c § miljöbalken. Inom områden för landsbygdsutveckling i strandnära lägen, s.k. LIS-områden, gäller vissa lättnader i strandskyddet. För sådana områden får som särskilt skäl beaktas om ett strandnära läge för exempelvis en byggnad bidrar till utvecklingen av landsbygden. Om prövningen gäller en dispens för att uppföra enstaka en- eller tvåbostadshus får istället beaktas om huset eller husen är tänkta att uppföras i anslutning till ett befintligt bostadshus, se 7 kap. 18 d § miljöbalken. För bostadshus ska således inte beaktas att ett strandnära läge för huset bidrar till utvecklingen av landsbygden (prop. 2008/2009:119 s. 108). För att de särskilda dispensskälen för LIS-områden ska få tillämpas måste först avgöras om den plats som dispensen avser ligger inom ett LIS-område (a. prop. s. 107 f.).

I 7 kap. 18 e § första stycket miljöbalken uppställs de kriterier som ska vara uppfyllda för att det ska vara fråga om ett LIS-område. Området ska bl.a. vara lämpligt för utveckling av landsbygden och vara av sådant slag och ha en så begränsad omfattning att strandskyddets syften fortfarande tillgodoses långsiktigt. Avsikten är att kommunen på ett väl avvägt sätt ska redovisa sådana begränsande områden där lättnader i strandskyddet kan godtas i syfte att bidra till en utveckling av landsbygden. Hänsyn får tas till bl.a. hur mycket stränder som finns i kommunen, vilka naturvårdsvärden som finns i strandskyddsområdena, hur stor del av dessa som redan är bebyggda, vilka områden som bedöms ha störst effekt på landsbygdens utveckling, hur terrängförhållandena är samt hur stor negativ påverkan som ett bedömt ianspråktagande av områdena på lång sikt kan ha på strandskyddets syften (a. prop. s. 110). Det bör ställas ett grundläggande krav på att redovisningen i översiktsplanen ska tydliggöra att strandskyddets syften kan tillgodoses trots de lättnader i strandskyddet som föreslås. Man behöver också uppskatta vilka långsiktiga effekter som de föreslagna lättnaderna kan ha på

strandskyddets syften. Det ska fortfarande långsiktigt finnas god allemansrättslig tillgång till strandområden och bevaras goda livsvillkor för djur- och växtlivet på land och i vatten. Om behovet av landsbygdsutveckling kan tillgodoses inom flera olika områden, bör de områden väljas där inverkan på strandskyddet bedöms bli minst. En restriktivare syn bör gälla i fråga om områden som har stora värden för djur- och växtlivet eller för allmänhetens friluftsliv (a. prop. s. 65).

Även om det inte ska ställas alltför höga krav på utredning som visar att området är ett LIS-område bör i normalfallet redovisas en i viss mån konkretiserad tanke kring hur utvecklingen av området är tänkt att ske innefattande en bedömning av hur sysselsättningen främjas eller serviceunderlaget upprätthållas. Härutöver krävs en redovisning av vilken inverkan på strandskyddets syften den tänkta utvecklingen har (se MÖD 2012:39).

Enligt 7 kap. 18 e § andra stycket miljöbalken ska en översiktsplan ge vägledning vid bedömningen av om en plats ligger inom ett LIS-område men planen är inte bindande. Det är först vid prövningen i det enskilda fallet som det på ett rättsligt bindande sätt avgörs om den tänkta platsen för en åtgärd uppfyller kriterierna för ett LIS-område. Om länsstyrelsen, som är den myndighet som bevakar statens strandskyddsintresse, inte har invänt mot kommunens utpekande i översiktsplanen kan man normalt utgå ifrån att kriterierna för att området ska klassas som ett LIS-område är uppfyllda (a. prop. s. 57 f.). Denna presumtion bryts dock om länsstyrelsen t.ex. i sitt granskningsyttrande avseende översiktsplanen invänder att området inte uppfyller kriterierna för LIS-områden. Bedömningen får då istället göras utifrån tyngden av de sakliga skäl som parterna anför till stöd för att det är fråga om ett LIS-område (MÖD 2012:39).

Mark- och miljödomstolens bedömning

Som framgått ovan har länsstyrelsen i sitt granskningsyttrande över översiktsplanen haft synpunkter på redovisade LIS-områden och efterfrågat en redogörelse för på vilket sätt och i vilken utsträckning bostäder inom områdena bidrar till

landsbygdsutveckling. Något tillägg till översiktsplanen i detta avseende har inte gjorts efter länsstyrelsens yttrande. Domstolens bedömning ska därför göras utifrån de sakliga skäl som parterna anfört till stöd för att det aktuella området ska kunna anses som ett lämpligt LIS-område.

Regleringen avseende LIS-områden innebär vissa lättnader i strandskyddet och syftar till att tillåta vissa exploateringar i strandnära lägen som främjar utvecklingen av landsbygden. För att säkerställa att lättnaderna tillämpas för avsett ändamål och att strandskyddets syften inte undergrävs uppställs vissa kriterier i 7 kap. 18 e § miljöbalken som måste vara uppfyllda för att det ska vara fråga om ett LIS-område.

I aktuellt fall har länsstyrelsen anfört att det inte är visat att det utpekade området Enköpings-Näs, Hjulstabron, är lämpligt för utveckling av landsbygden.

Länsstyrelsen anser vidare inte att det aktuella området endast har en liten betydelse för att tillgodose strandskyddets syfte samt att fastigheten XX inte kan anses vara ianspråktagen på det sätt som avses i 7 kap. 18 c § punkt 1 miljöbalken.

Domstolen gör härvid följande bedömning. Mark- och miljödomstolen instämmer i länsstyrelsens bedömning att det i översiktsplanen inte på ett tillräckligt tydligt sätt redovisats varför det aktuella området har valts ut som ett LIS-område, hur utvecklingen av området är tänkt att ske samt vilka långsiktigt positiva effekter på sysselsättning och serviceunderlag som ett ianspråktagande av stranden inom området kommer att ha. Vad gäller de invändningar som klagandena har anfört gällande positiva effekter på serviceunderlaget på Märsön samt kollektivtrafik föranleder detta inte domstolen att göra någon annan bedömning.

Sammanfattningsvis anser domstolen inte att det i målet är visat att det aktuella området är ett LIS-område. De särskilda dispensskälen för LIS-områden enligt 7 kap. 18 d § miljöbalken är därför inte tillämpliga. Mark- och miljödomstolen instämmer även i länsstyrelsens bedömning att det inte heller i övrigt föreligger några särskilda skäl att bevilja strandskyddsdispens. Överklagandet ska därmed avslås.

Mark- och miljödomstolen har denna dag även meddelat dom i mål M 2034-18 avseende motsvarande bebyggelse på en angränsande fastighet.

HUR MAN ÖVERKLAGAR, se [bilaga 2](#) (DV427)

Överklagande senast den 5 juli 2018. Prövningstillstånd krävs.

Ulla Jarnås

Annika Billstein Andersson

I domstolens avgörande har deltagit rådmannen Ulla Jarnås, ordförande, och tekniska rådet Annika Billstein Andersson. Föredragande har varit tingsnotarien Li Björk.

SVERIGES DOMSTOLAR

ANVISNING FÖR HUR MAN ÖVERKLAGAR - DOM I MÅL SOM HAR ÖVERKLAGATS TILL MARK- OCH MILJÖDOMSTOLEN

Den som vill överklaga mark- och miljödomstolens dom ska göra detta skriftligen. **Skrivelsen ska skickas eller lämnas till mark- och miljödomstolen.** Överklagandet prövas av Mark- och miljööverdomstolen vid Svea hovrätt.

Överklagandet ska ha kommit in till mark- och miljödomstolen **inom tre veckor** från domens datum. Sista dagen för överklagande finns angiven på sista sidan i domen.

För att ett överklagande ska kunna tas upp krävs att Mark- och miljööverdomstolen lämnar **prövningstillstånd**. Det görs om:

1. det finns anledning att betvivla riktigheten av det slut som mark- och miljödomstolen har kommit till,
2. det inte utan att sådant tillstånd meddelas går att bedöma riktigheten av det slut som mark- och miljödomstolen har kommit till,
3. det är av vikt för ledning av rättstillämpningen att överklagandet prövas av högre rätt, eller
4. det annars finns synnerliga skäl att pröva överklagandet.

Om prövningstillstånd inte meddelas står mark- och miljödomstolens avgörande fast. Det är därför viktigt att det klart och tydligt framgår av överklagandet till Mark- och miljööverdomstolen varför klaganden anser att prövningstillstånd bör meddelas.

Skrivelsen med överklagande ska innehålla uppgifter om:

1. den dom som överklagas med angivande av mark- och miljödomstolens namn, datum för domen samt målnummer,
2. den ändring av mark- och miljödomstolens dom som klaganden vill få till stånd,
3. grunderna (skälen) för överklagandet,
4. de omständigheter som åberopas till stöd för att prövningstillstånd ska meddelas, samt
5. de bevis som åberopas och vad som ska styrkas med varje bevis.

Skriftliga bevis som inte lagts fram tidigare ska ges in samtidigt med överklagandet.

Om ni tidigare informerats om att **förenklad delgivning** kan komma att användas med er i målet/ärendet, kan sådant delgivningssätt också komma att användas med er i högre instanser om någon överklagar avgörandet dit.

Ytterligare upplysningar lämnas av mark- och miljödomstolen. Adress och telefonnummer finns på första sidan av domen.

NACKA TINGSRÄTT
Mark- och miljödomstolen

DOM
2018-06-14
meddelad i
Nacka strand

Mål nr M 2034-18

PARTER

Klagande

1. Miljö- och byggnadsnämnden i Enköpings kommun

2. FO

Ombud för 2: LO

Motpart

Miljö- och byggnadsnämnden i Enköpings kommun

ÖVERKLAGAT BESLUT

Länsstyrelsen i Uppsala läns beslut den 1 mars 2018 i ärende nr 526-8265-17, se [bilaga 1](#)

SAKEN

Upphäva dispens från strandskydd på fastigheten YY i Enköpings kommun

DOMSLUT

1. Mark- och miljödomstolen avvisar miljö- och byggnadsnämnden i Enköpings kommuns överklagande.
 2. Mark- och miljödomstolen avslår överklagandet i övrigt.
-

Dok.Id 544710

Postadress	Besöksadress	Telefon	Telefax	Expeditionstid
Box 1104 131 26 Nacka strand	Augustendalsvägen 20	08-561 656 30 E-post: mmd.nacka.avdelning3@dom.se www.nackatingsratt.domstol.se	08-561 657 99	måndag – fredag 08:00–16:30

BAKGRUND

Länsstyrelsen i Uppsala län (länsstyrelsen) beslutade den 1 mars 2018 att upphäva miljö- och byggnadsnämnden i Enköpings kommun (nämnden) beslut att ge strandskyddsdispens på fastigheten YY i Enköpings kommun.

Länsstyrelsens beslut har överklagats av FO och nämnden till mark- och miljödomstolen.

YRKANDEN M.M.

FO har yrkat att mark- och miljödomstolen ska fastställa nämndens beslut från den 30 juni 2017 avseende strandskyddsdispens. FO har också yrkat att mark- och miljödomstolen prövar det enskilda fallet för att avgöra huruvida den tilltänkta platsen för en åtgärd uppfyller kriterierna för ett LIS-område samt huruvida de kriterier som uppställs enligt miljöbalkens bestämmelser för strandskyddsdispens uppfylls. Till stöd för sin talan har han anfört i huvudsak följande.

Regleringen avseende landsbygdsutveckling i strandnära lägen (LIS) infördes för att främja landsbygdsutvecklingen. Av förarbetena framgår att LIS-reglerna syftar till anpassa strandskyddet till lokala förhållanden och att det är kommunen som ytterst har att avgöra om ett område är lämpligt som LIS-område. Länsstyrelsens beslut att upphäva strandskyddsdispensen innebär att kommunen fråntas sin rätt att avgöra var satsningar för främjandet av verksamhet på landsbygden ska ske vilket inte är förenligt med intentionerna bakom den aktuella regleringen. Länsstyrelsens anmärkningar på Enköpings kommuns beskrivning av aktuellt LIS-område i översiktsplanen kan inte ligga till grund för upphävandet av ett meddelat dispensbeslut eftersom översiktsplanen endast har en vägledande funktion vid dispensprövningen.

I aktuellt fall har kommunen i översiktsplanen pekat ut området där den aktuella fastigheten YY ligger som LIS-område. Som framgår av situationsplanen avser ansökt dispens ett enstaka bostadshus för permanent boende med garage cirka

25 meter från befintliga bostadshus på WW och VV i Enköpings kommun varför ansökan uppfyller kravet om att huset ska placeras i anslutning till befintligt bostadshus. Föreslagen bebyggelse på aktuell fastighet i LIS-område bör således beviljas dispens från strandskyddet då kravet om särskilda skäl i 7 kap. 18 d § miljöbalken är uppfyllt.

Vidare framgår av situationsplanen att fastigheten YY inte har direkt kontakt med strandlinjen utan är placerad norr om fastigheterna WW och XX. Som framgår av ingiven karta ligger fastigheten även norr om den mindre tillfartsväg med servitut som går över fastigheterna WW och XX till fastigheten ZZ och som ursprungligen var avsedd att tillförsäkra ägarna av ZZ tillträde till sin fastighet.

Den väg som han i ansökan föreslår ska anläggas kommer att ge en naturlig åtkomst till strandlinjen på XX utan att allmänheten behöver känna att man inkräktar på hemfridszonen på fastigheten WW. Hans fastighet YY ligger inte direkt vid stranden. Bostadshuset kommer att placeras norr om föreslagen väg och på ett avstånd om 100 meter från strandlinjen vilket långsiktigt tryggar den allemansrättsliga tillgången till stranden. Dessa förhållanden kommer även att bidra till att ge djur- och växtliv fri passage till vattnet och inte påverka detta negativt.

I aktuellt fall har Enköpings kommun i översiktsplanen antagen den 13 maj 2014 pekat ut området Enköpings-Näs Hjulstabro, där den i målet aktuella fastigheten ligger, som LIS-område. Enköpings kommun har således bedömt att området är lämpligt för utveckling av landsbygden, har liten betydelse för att tillgodose strandskyddets syften samt är av ett sådant slag och har så begränsad omfattning att strandskyddets syften fortfarande tillgodoses långsiktigt och således uppfyller de krav som framgår av 7 kap. 18 § p 4 miljöbalken.

Av översiktsplanen framgår att det aktuella området består av ett antal bebyggda tomter samt ett centralt beläget obebyggt område som skulle kunna vara intressant

för kompletterande bostadsbebyggelse. Enligt översiktsplanen skulle nya bostäder i detta läge knyta an till den befintliga bebyggelsen i närområdet samt till den fritidsbebyggelse på Märsön som löpande omvandlas till permanentboende. Enköpings kommun konstaterar att fler boende på och intill Märsön ger ökat underlag för den service som finns på ön och bidrar till landsbygdsutvecklingen samt ökat underlag för kollektivtrafiken mellan Enköping och Strängnäs vilket bidrar till bättre förbindelser mellan kommunerna.

Mot bakgrund av att aktuell fastighet den 30 juni 2017 meddelades strandskyddsdispens har Enköpings kommun bedömt att ett nytt enbostadshus med garage på fastigheten knyter an till befintlig bebyggelse och uppfyller förutsättningarna vad gäller att erbjuda sjökontakt för allmänheten, inte påtagligt skadar riksintresse för kulturmiljö, inte strider mot strandskyddets syften utan långsiktigt säkrar fri passage för djur- och växtliv samt allmänheten.

Av länsstyrelsens beslut framgår bland annat att länsstyrelsen anser att det bör utvecklas hur aktuellt LIS-område bidrar till utvecklingen av landsbygden samt hur området förhåller sig till strandskyddets syften. Förutom de skäl som redan nämnts ovan så medför ett nytt bostadshus en förtätning i området vilket helt naturligt bidrar till ökad ekonomisk aktivitet i aktuellt landsbygdsområde. LIS-området Enköpings-Näs Hjulstabro ligger cirka 500 meter från en kiosk och café på Märsön samt 6,5 kilometer från lanthandeln Aspö Handel. Ett ökat antal bostäder och bosatta i LIS-området bidrar naturligt till att dessa kommunala och privata verksamheter kan fortsätta verka och bidra till landsbygdens utveckling. Vidare ökar underlaget för engagemang i bygdens föreningsliv som idag bland annat består av en bygdegårdsförening, en ryttaförening och ett föräldrakooperativ.

Av kommuneologens yttrande i det aktuella ärendet framgår bland annat att inga särskilda naturvärden i markfloran identifierats på fastigheten YY vid fältbesök utan markfloran bedöms som trivial och ordinär för extensivt betad mark. Det konstateras också i utlåtandet att någon särskild naturinventering vid tidigare detaljplaneärende för aktuellt markområde inte bedömts nödvändigt. Det framgår

inte heller i yttrandet någonting om att ett uppförande av ett enbostadshus med garage skulle ha några negativa konsekvenser för strandskyddets naturvårdssyfte.

Nämnden har också överklagat länsstyrelsens beslut och har yrkat att mark- och miljödomstolen undanröjer länsstyrelsens beslut och fastställer nämndens. Till stöd för yrkandet har anförts i huvudsak följande. Nämnden har bedömt att strandskyddsdispens kan ges för den aktuella åtgärden. Området är utpekade som LIS-område i kommunens översiktsplan. Nämnden anser att strandskyddsdispens för de sökta åtgärderna är nödvändigt för att genomföra intentionerna för bebyggelseutvecklingen i den del av kommunen som är redovisat i kommunens översiktsplan.

Länsstyrelsen har beretts möjlighet att yttra sig över överklagandena och har anført att de inte har något ytterligare att anföra utöver det som står i länsstyrelsens beslut den 1 mars 2018.

DOMSKÄL

Klagorätt

I rättspraxis har ett beslut av en länsstyrelse att upphäva en kommunal nämnds beslut att ge strandskyddsdispens inte ansetts gå emot de allmänna intressen som kommunen har att företräda. Klagorätt föreligger därför inte för den kommunala nämnden (se t.ex. rättsfallet MÖD 2008:33). Mark- och miljödomstolen finner inte skäl att göra någon annan bedömning i detta fall. Miljö- och byggnadsnämnden i Enköpings kommuns överklagande av länsstyrelsens beslut ska därför avvisas.

Inledning

I det fall som nu ska bedömas har kommunen pekat ut det aktuella området som fastigheten YY ingår i som ett LIS-område i översiktsplanen. Länsstyrelsen har i granskningsyttrandet invänt mot utpekandet och har bl.a. anført att utpekandet har skett på en alltför översiktlig nivå.

Den aktuella fastigheten ligger vid Mälaren och utökat strandskydd om 300 meter råder på land och inom 100 meter i vatten. Fastigheten är placerad inom ett område som är utpekad som LIS-område (område 1, Enköpings-Näs, Hjulstabron) i Enköpings kommuns översiktsplan från 2014. I översiktsplanen beskrivs kommunens LIS-områden på sid 29-39. LIS-området Enköpings-Näs, Hjulstabron beskrivs i översiktsplanen som ett område bestående av ett antal bebyggda tomter samt ett centralt beläget obebyggt område som skulle kunna vara intressant för kompletterande bostadsbebyggelse. Det anges att LIS-området Enköpings-Näs, Hjulstabron skulle kunna knyta an till den befintliga bebyggelsen i närområdet samt ge ett utökat underlag för befintlig service på närliggande Märsön och därmed bidra till en utveckling av landsbygden. Vidare framgår att området ingår i riksintresset Mälaren med öar och stränder, där helhetsmiljön med natur- och kulturmiljövärden är viktiga och särskilt utpekad är att turismens och friluftslivets intressen ska beaktas. För dispens gäller att bebyggelsen är så begränsad att den inte påtagligt skadar riksintresse eller strider mot strandskyddets syfte. Det ska alltid finnas fri passage till vattnet för såväl djur- och växtliv som allmänhetens tillgång till stranden.

Länsstyrelsen skrev i sitt granskningsyttrande över Enköpings översiktsplan den 31 oktober 2013 (dnr: 401-4768-13) följande på s. 4; *Länsstyrelsen ser positivt på kommunens vilja att möjliggöra och bidra till utveckling av turism och friluftsliv i anslutning till Mälaren. Länsstyrelsen anser att det av översiktsplanen inte framgår på vilket sätt och i vilken utsträckning bostäder inom de föreslagna LIS-områdena kan förväntas bidra till landsbygdsutvecklingen. Länsstyrelsen anser att frågan om hur bostäderna kan förväntas bidra till landsbygdsutvecklingen behöver klargöras i kommande detaljplanering och dispensgivning. Länsstyrelsen anser att översiktsplanens beskrivning av hur de föreslagna LIS-områdena förhåller sig till strandskyddets syften bör utvecklas för att underlätta efterföljande prövningar.*

Materiella utgångspunkter

För att få uppföra byggnader och anläggningar inom strandskyddat område krävs dispens. Vad som utgör särskilda skäl för dispens framgår av 7 kap. 18 c §

miljöbalken. Inom områden för landsbygdsutveckling i strandnära lägen, s.k. LIS-områden, gäller vissa lättnader i strandskyddet. För sådana områden får som särskilt skäl beaktas om ett strandnära läge för exempelvis en byggnad bidrar till utvecklingen av landsbygden. Om prövningen gäller en dispens för att uppföra enstaka en- eller tvåbostadshus får istället beaktas om huset eller husen är tänkta att uppföras i anslutning till ett befintligt bostadshus, se 7 kap. 18 d § miljöbalken. För bostadshus ska således inte beaktas att ett strandnära läge för huset bidrar till utvecklingen av landsbygden (prop. 2008/2009:119 s. 108). För att de särskilda dispensskälen för LIS-områden ska få tillämpas måste först avgöras om den plats som dispensen avser ligger inom ett LIS-område (a. prop. s. 107 f.).

I 7 kap. 18 e § första stycket miljöbalken uppställs de kriterier som ska vara uppfyllda för att det ska vara fråga om ett LIS-område. Området ska bl.a. vara lämpligt för utveckling av landsbygden och vara av sådant slag och ha en så begränsad omfattning att strandskyddets syften fortfarande tillgodoses långsiktigt. Avsikten är att kommunen på ett väl avvägt sätt ska redovisa sådana begränsande områden där lättnader i strandskyddet kan godtas i syfte att bidra till en utveckling av landsbygden. Hänsyn får tas till bl.a. hur mycket stränder som finns i kommunen, vilka naturvårdsvärden som finns i strandskyddsområdena, hur stor del av dessa som redan är bebyggda, vilka områden som bedöms ha störst effekt på landsbygdens utveckling, hur terrängförhållandena är samt hur stor negativ påverkan som ett bedömt ianspråktagande av områdena på lång sikt kan ha på strandskyddets syften (a. prop. s. 110). Det bör ställas ett grundläggande krav på att redovisningen i översiktsplanen ska tydliggöra att strandskyddets syften kan tillgodoses trots de lättnader i strandskyddet som föreslås. Man behöver också uppskatta vilka långsiktiga effekter som de föreslagna lättnaderna kan ha på strandskyddets syften. Det ska fortfarande långsiktigt finnas god allemansrättslig tillgång till strandområden och bevaras goda livsvillkor för djur- och växtlivet på land och i vatten. Om behovet av landsbygdsutveckling kan tillgodoses inom flera olika områden, bör de områden väljas där inverkan på strandskyddet bedöms bli minst. En restriktivare syn bör gälla i fråga om områden som har stora värden för djur- och växtlivet eller för allmänhetens friluftsliv (a. prop. s. 65).

Även om det inte ska ställas alltför höga krav på utredning som visar att området är ett LIS-område bör i normalfallet redovisas en i viss mån konkretiserad tanke kring hur utvecklingen av området är tänkt att ske innefattande en bedömning av hur sysselsättningen främjas eller serviceunderlaget upprätthållas. Härutöver krävs en redovisning av vilken inverkan på strandskyddets syften den tänkta utvecklingen har (se MÖD 2012:39).

Enligt 7 kap. 18 e § andra stycket miljöbalken ska en översiktsplan ge vägledning vid bedömningen av om en plats ligger inom ett LIS-område men planen är inte bindande. Det är först vid prövningen i det enskilda fallet som det på ett rättsligt bindande sätt avgörs om den tänkta platsen för en åtgärd uppfyller kriterierna för ett LIS-område. Om länsstyrelsen, som är den myndighet som bevakar statens strandskyddsintresse, inte har invänt mot kommunens utpekande i översiktsplanen kan man normalt utgå ifrån att kriterierna för att området ska klassas som ett LIS-område är uppfyllda (a. prop. s. 57 f.). Denna presumtion bryts dock om länsstyrelsen t.ex. i sitt granskningsyttrande avseende översiktsplanen invänder att området inte uppfyller kriterierna för LIS-områden. Bedömningen får då istället göras utifrån tyngden av de sakliga skäl som parterna anför till stöd för att det är fråga om ett LIS-område (MÖD 2012:39).

Mark- och miljödomstolens bedömning

Som framgått ovan har länsstyrelsen i sitt granskningsyttrande över översiktsplanen haft synpunkter på redovisade LIS-områden och efterfrågat en redogörelse för på vilket sätt och i vilken utsträckning bostäder inom områdena bidrar till landsbygdsutveckling. Något tillägg till översiktsplanen i detta avseende har inte gjorts efter länsstyrelsens yttrande. Domstolens bedömning ska därför göras utifrån de sakliga skäl som parterna anfört till stöd för att det aktuella området ska kunna anses som ett lämpligt LIS-område.

Regleringen avseende LIS-områden innebär vissa lättnader i strandskyddet och syftar till att tillåta vissa exploateringar i strandnära lägen som främjar utvecklingen av landsbygden. För att säkerställa att lättnaderna tillämpas för avsett ändamål och att strandskyddets syften inte undergrävs uppställs vissa kriterier i 7 kap. 18 e § miljöbalken som måste vara uppfyllda för att det ska vara fråga om ett LIS-område.

I aktuellt fall har länsstyrelsen anfört att det inte är visat att det utpekade området Enköpings–Näs, Hjulstabron, är lämpligt för utveckling av landsbygden. Länsstyrelsen anser vidare inte att det aktuella området endast har en liten betydelse för att tillgodose strandskyddets syfte samt att fastigheten YY inte kan anses vara ianspråktagen på det sätt som avses i 7 kap. 18 c § punkt 1 miljöbalken.

Domstolen gör härvid följande bedömning. Mark- och miljödomstolen instämmer i länsstyrelsens bedömning att det i översiktsplanen inte på ett tillräckligt tydligt sätt redovisats varför det aktuella området har valts ut som ett LIS-område, hur utvecklingen av området är tänkt att ske samt vilka långsiktigt positiva effekter på sysselsättning och serviceunderlag som ett ianspråktagande av stranden inom området kommer att ha. Vad gäller de invändningar som klagandena har anfört gällande positiva effekter på serviceunderlaget på Märsön samt kollektivtrafik föranleder detta inte domstolen att göra någon annan bedömning.

Sammanfattningsvis anser domstolen inte att det i målet är visat att det aktuella området är ett LIS-område. De särskilda dispensskälen för LIS-områden enligt 7 kap. 18 d § miljöbalken är därför inte tillämpliga. Mark- och miljödomstolen instämmer även i länsstyrelsens bedömning att det inte heller i övrigt föreligger några särskilda skäl att bevilja strandskyddsdispens. Överklagandet ska därmed avslås.

Mark- och miljödomstolen har denna dag även meddelat dom i mål M 2031-18 avseende motsvarande bebyggelse på angränsande fastighet.

HUR MAN ÖVERKLAGAR, se bilaga 2 (DV427)

Överklagande senast den 5 juli 2018. Prövningstillstånd krävs.

Ulla Jarnås

Annika Billstein Andersson

I domstolens avgörande har deltagit tf. rådmannen Ulla Jarnås, ordförande, och tekniska rådet Annika Billstein Andersson. Föredragande har varit tingsnotarien Li Björk.

SVERIGES DOMSTOLAR

ANVISNING FÖR HUR MAN ÖVERKLAGAR - DOM I MÅL SOM HAR ÖVERKLAGATS TILL MARK- OCH MILJÖDOMSTOLEN

Den som vill överklaga mark- och miljödomstolens dom ska göra detta skriftligen. **Skrivelsen ska skickas eller lämnas till mark- och miljödomstolen.** Överklagandet prövas av Mark- och miljööverdomstolen vid Svea hovrätt.

Överklagandet ska ha kommit in till mark- och miljödomstolen **inom tre veckor** från domens datum. Sista dagen för överklagande finns angiven på sista sidan i domen.

För att ett överklagande ska kunna tas upp krävs att Mark- och miljööverdomstolen lämnar **prövningstillstånd**. Det görs om:

1. det finns anledning att betvivla riktigheten av det slut som mark- och miljödomstolen har kommit till,
2. det inte utan att sådant tillstånd meddelas går att bedöma riktigheten av det slut som mark- och miljödomstolen har kommit till,
3. det är av vikt för ledning av rättstillämpningen att överklagandet prövas av högre rätt, eller
4. det annars finns synnerliga skäl att pröva överklagandet.

Om prövningstillstånd inte meddelas står mark- och miljödomstolens avgörande fast. Det är därför viktigt att det klart och tydligt framgår av överklagandet till Mark- och miljööverdomstolen varför klaganden anser att prövningstillstånd bör meddelas.

Skrivelsen med överklagande ska innehålla uppgifter om:

1. den dom som överklagas med angivande av mark- och miljödomstolens namn, datum för domen samt målnummer,
2. den ändring av mark- och miljödomstolens dom som klaganden vill få till stånd,
3. grunderna (skälen) för överklagandet,
4. de omständigheter som åberopas till stöd för att prövningstillstånd ska meddelas, samt
5. de bevis som åberopas och vad som ska styrkas med varje bevis.

Skriftliga bevis som inte lagts fram tidigare ska ges in samtidigt med överklagandet.

Om ni tidigare informerats om att **förenklad delgivning** kan komma att användas med er i målet/ärendet, kan sådant delgivningssätt också komma att användas med er i högre instanser om någon överklagar avgörandet dit.

Ytterligare upplysningar lämnas av mark- och miljödomstolen. Adress och telefonnummer finns på första sidan av domen.